

**Kamenný dům č.p. 183, Václavské náměstí, Kutná Hora.
Restaurování vitrají.**

Popis druhu a stavu vitrají.

Č.1. Vchodové dveře vstupní haly.

Vitraj vchodových dveří je složená z kosočtverců bez krajové bordury, nařezaných z čirého antického skla. Olověná vazba je již značně uvolněná a výplně jsou velmi zprohýbané. Olověné spoje jsou na dosti místech popraskané. V plochách výplní jsou popraskané kosočtverce. Kovové výztuhy již dostatečně plochy výplní nezpevňují. Plocha výplní je již zašpiněná. Vzhledem k tomu, že vitraj tvoří výplně dveří, které jsou nejvíce používané a stav výplní ve kterém se nacházejí je havarijní, doporučuji je co nejdříve vyjmout a přeložit do nového olova. Plochu výplní bude nutné lépe zpevnit aby nedocházelo časem k opětné deformaci výplní. Samotné dveře bude nutné také zrestaurovat.

Č. 2 a 3. Okna s dřevěnými, púlenými, otevíracími rámy po levé straně vchodové haly jsou také složené z kosočtverců. Ty jsou nařezané z čirého taženého stavebního skla. Po obvodu výplní je vedena krajová bordura nařezaná ze stejného materiálu. Plochy skel jsou neporušené. Olověná vazba je však uvolněná a výplně jsou již ve spodní části prosedlé. Plochy výplní jsou znečištěné. Výplně oken doporučuji vyjmout z rámu oken a přeložit do nové olověné vazby.

Č. 4 a 5. Vitraje těchto oken jsou osazeny v kamenném ostění. Výplně oken jsou složeny z bucen. Po obvodu každé výplně je vedená krajová bordura. Plochy výplní jsou již uvolněné a zvlněné. Zřejmě také z důvodu nedostatečného zpevnění kovovými výztuhami. Horní výplně nebyly vůbec zpevněny výztuhami. V plochách výplní jsou mechanicky poškozené bucny. Olověná vazba je zkorodovaná. Plochy výplní jsou značně znečištěné. Exteriér oken je restaurován. Doporučuji aby byly urychleně vyjmuty výplně z ostění oken a kompletně zrestaurovány včetně přeložení do nové olověné vazby a osazeny zpět do ostění oken. Po zpětném osazení výplní bude nutné zapravit, případně i opravit ostění v místech přiléhajících k výplním z exteriéru. Bylo by dobré aby vchodová část Kamenného domu byla kompletně dokončena včetně začistění kamenného ostění oken z venkovní strany.

Č. 6. V místnosti průvodců kde je zároveň pokladna je jednokřídlové dřevěné okno. Výplň tvoří vitraj složená ze šestihranů nařezaných z antického – ručně vyrobeného skla. Plocha výplně je celá. Pouze několik dílů skel je prasklých. Olověná vazba je zkorodovaná a uvolněná. Plocha výplně je již značně špinavá. Dřevěný rám se bude restaurovat. Je nutné výplň vyjmout z rámu a kompletně ji zrestaurovat, provést výměnu poškozených šestihranů a přeložit výplň do nového olova.

Č. 7. V depozitáři kamenných prvků je také dvoukřídlé okno. Dřevěný rám bude třeba také zrestaurovat. Vitraj okna je složena z kosočtverců a okrajové bordury. Vše je nařezáno z čirého taženého skla. Plochy výplní jsou kompletní. Olověná vazba je opět zoxidovaná a uvolněná. Plochy výplní jsou mírně zvlněné na spodní části prosedlé a zašpiněné. Obě výplně je nutné přeložit do nového olova.

Č. 8 a 9. Místnost s klenbami II. podlaží. Zde jsou dvě okna s čtyřdílnými dřevěnými rámy. Vitrajové výplně obou oken jsou složeny opět z kosočtverců a krajové bordury. Materiál - sklo bylo použito opět čiré tažené stavební. Olověná vazba je opět dožilá. Výplně jsou poškozené. Jejich stav je názorně vidět na fotografiích. Výplně je nutné přeložit do nového olova. Vzhledem k tomu, že se tažené sklo již nedá sehnat, spíše předpokládám, že se již nevyrábí, je potřeba doplnit poškozené díly jeho napodobeninou. Nelze použít současně vyráběné absolutně rovné sklo.

Č. 10, 11, 12. Okna chodby se schodištěm v III podlaží. Jsou opět složeny z kosočtverců s okrajovou bordurou. Sklo je použito stavební čiré tažené. Jsou zde dvě okna se čtyřdílnými rámy a jedno dvoudílné. Plochy výplní jsou kompletní. Některá skla jsou prasklá. Olověná vazba je opět uvolněná a výplně jsou ve spodních částech prosedlé. Výplně doporučuji přeložit do nového olova.

Č. 13,14,15,16. Okna mezistěny kuchyně. III. podlaží. Vitrajové výplně jsou složeny opět z kosočtverců. Na zhotovení výplní bylo použito antické, ručně vyráběné sklo. Olověná vazba je mladšího data. Přesto jsou výplně mírně deformované. Nebyly v ploše dostatečně zpevněny. Do ploch výplní bylo vloženo několik skel, které mají ve hmotě hodně vzduchových bublin. Tento antik neodpovídá původnímu druhu antiku. Některá skla jsou prasklá. Výplně doporučuji odborně přeložit do nové olověné vazby.

Č. 17,18,19,20,21. Velká místnost, expozice III. podlaží. V této místnosti je pět oken s vitrajemi skládanými z menších bucen než byly použity v přízemí ve vestibulu. Dvě jsou po stranách místnosti. Uprostřed je arkýř s třemi okny. Okna po stranách místnosti (okno č. 17 a 21) mají dřevěné rámy s otevíratelnými křídly. Okna arkýře mají panty křídel osazené v kamenném ostění a otevíratelné části jsou dřevěné. Plochy vitrajových výplní jsou již uvolněné a deformované. Na spodních stranách prosedlé. Plochy výplní nejsou dostatečně zpevněny kovovými výztuhami. Ve výplních jsou popraskané bucny i některé vycházky mezi bucny. Na doplnění bordury bylo použito novodobé tlačené sklo. Plochy výplní jsou hlavně z exteriéru značně špinavé. Dřevěné rámy oken jsou ve špatném stavu a budou se muset zrestaurovat. Všechny výplně oken se musejí vyjmout z rámu oken a přeložit do nového olova.

Č. 22, 23, 24, 25, 26. Chodba IV. podlaží, oddělení církve. V této chodbě je 5 oken. Dvojkřídlé okno č. 22, jednokřídlá okna čísla 23, 24 a na protější straně okno č. 26. Čtyřkřídlé okno má č. 25. Všechna okna mají vitrajové výplně složené z kosočtverců s krajovou bordurou. Pro výrobu vitrají bylo opět použito čiré stavební tažené sklo. Výplně jsou osazené do dřevěných křídel. Okenní rámy jsou již ve velmi špatném stavu a budou muset být zrestaurovány. Výplně jsou v plochách kompletní. Olověná vazba je však dožilá a uvolněná. Výplně jsou v plochách značně deformované a na spodních částech prosedlé. Několik skel je prasklých. Některé úchyty kovových zpevňovacích výztuh jsou utrhány a výztuhy tak neplní svojí zpevňovací funkci. Tyto vitraje jsou ve velmi špatném stavu. Výplně je nutné co nejdříve vyjmout z křídel oken a kompletně přeložit do nového olova.

Č. 27, 28, 29 a 30. Expozice spolky, IV. podlaží. Vitraje oken této místnosti jsou složeny ze šestihranů z antického – ručně vyrobeného skla. Některé šestihrany jsou nařezané z ručně vyrobeného roztáčeného skla v dřevěné formě. Předpokládám, že nejspíše tyto roztáčené šestihrany jsou nejstarší části původních vitrají. Olověná vazba vitrají je dožilá a uvolněná. V plochách výplní jsou prasklá skla. Některé poškozené šestihrany byly v plochách výplní již neodborně vyměněny. Do olověné vazby byly vsazeny šestihrany nepřesného tvaru. Místo sklenářského tmelu byl na jejich zapravení v olovu použit silikon. Ten do styku s olovem nemá vůbec přijít. Výplně bude nutné z okenních křídel vyjmout a vitraje kompletně zrestaurovat a přeložit do nového olova.

Č. 31,32,33 a 34. Vitraje oken depozitáře obrazů, IV. podlaží. Výplně oken jsou složeny z kosočtverců a krajové bordury. Materiál – sklo bylo použito čiré, tažené, stavební sklo. Plochy výplní byly v minulosti již neodborně opravovány. Je to vidět na způsobu letování olova, na neodborných výměnách poškozených skel. U okna č. 30 byly zřejmě úchyty zpevňovacích výplní naletovány na nesprávnou vnější stranu. Byly odstraněny a zbytky návarů cínů od úchyťů ponechány bez úpravy letováním. Úchyty výztuh pak byly dodatečně naletovány na správnou vnitřní stranu. Olovo výplní je zoxidované. Rámy oken se budou restaurovat. Všechny výplně oken bude třeba z dřevěných křídel vyjmout a přeložit do nového olova.

Č.35,36 a 37. Vitraje v půdním prostoru, V. Podlaží.

V půdním prostoru jsou tři čtyřdílná okna s vitrajemi skládanými z bucen a krajové bordury na vrchní a spodní straně spodních výplní. V plochách výplní byly použity ve vycházkách mezi bucnami na doplnění odlišné druhy skel. Spodní výplně oken jsou málo zpevněné výztuhami a proto u nich došlo k deformaci ploch. Všechny výplně bude nutné vyjmout z křídel oken a přeložit do nového olova. Plochu spodních výplní bude třeba zpevnit dvěma kovovými výztuhami.

Restaurátorský záměr.

V návaznosti na restaurování dřevěných ráků a exteriéru vstupní haly bude provedeno také restaurování všech vitrají. U všech vitrají oken i dveří bude provedena fotodokumentace původního stavu. Výplně oken a dveří budou očíslovány a přelepeny fixační lepenkou aby se při vyjímání z ostění a dřevěných ráků nerozpadly. Očíslovány budou shodnými čísly i rámy oken. Z kamenného ostění vstupní haly a vstupních dveří budou výplně vyjmuty přímo v Kamenném domě. Po vyjmutí výplní budou otvory oken a dveří zaměřeny. Ostatní vitraje osazené v křídlech oken budou i s okenními křídly převezeny do ateliéru restaurátora. Zajištění oken a otvorů ve dveřích provede truhlářská dílna. Provede i zajištění oken s kamenným ostěním. Vyjmuté výplně vitrají i dřevěná křídla oken s osazenými vitrajemi budou převezeny do ateliéru restaurátora vitrají. V ateliéru budou vitraje odborně vyjmuty z dřevěných křídel. A prázdné rámy budou převezeny do truhlářské dílny k restaurování.

Z každé vyjmuté výplně budou vyrobeny papírové kopie tvarů a vedení jejich olověné vazby. Na tyto kopie budou zaznamenány veškeré potřebné záznamy (čísla výplní, rozměry výplní, šířka olověných prutů, umístění kovových výztuh, poškozená místa atd.) . Následně budou všechny výplně rozebrány ze staré olověné vazby na jednotlivá skla. Ta se uloží na připravené kopie. Postupně se jednotlivé rozebrané

výplně naloží do kádí s odmačecí kapalinou tak pozorně aby se skla nepomíchala. Po uvolnění nečistot se všechna skla ručně omyjí a opět uloží na zhotovené papírové kopie. Více rozbité díly skel a torza dílů se nahradí novými nařezanými díly, druhem a strukturou odpovídajícími skly. V případě, že se budou nahrazovat také poškozené šestihrany, které jsou vyrobeny technikou roztáčeného skla, nahradí se tyto šestihrany stejným druhem šestihranů. Místo původního taženého skla, které se již nevyrábí se použije čiré stavební sklo současně vyráběné v síle 3 mm a tepelně bude upraveno tak aby co nejvíce odpovídalo sklu taženému. Poškozené bucny budou nahrazeny novými bucny v odpovídající velikosti. Nově nařezané náhradní díly skel a nové bucny se uloží do míst ve výplních za poškozená skla na odpovídající místa na papírových kopiích. Doplněné výplně budou složeny do nové olověné vazby a zaletovány z obou stran cínem Sn60 %. Olověná vazba bude odpovídat původní šířce prutů olova. Zaletované pláty budou zatmeleny v celé ploše z vnější strany zředěným sklenářským tmelem a vyčištěny z obou stran pilinami od pracovních nečistot. Na výplně se ještě naletují úchyty kovových výztuh a znovu se v těchto místech po letování vyčistí pilinami. Truhlář restaurátor dodá zrestaurované dřevěné rámy a hotové výplně se v ateliéru do těchto rámu osadí. Plochy výplní se v potřebném množství zpevní kovovými výztuhami. Po obvodu bude každá výplň v okrajových spojích olov ve falcu rámu přibita hřebíčky a zatmelena sklenářským přibarveným tmelem. Tmel bude přibarven podle barvy nosného rámu. Všechny volné výplně i rámy s nově osazenými výplněmi se převezou zpět do Kamenného domu a osadí na svá místa v oknech a dveřích. Výplně vchodových dveří budou osazeny zpět do otvorů ve dveřích na pryžové těsnění, přibity hřebíčky, zpevněny potřebným množstvím kovových výztuh a zajištěny dřevěnými lištami. Výplně z kamenných oken č. 4 a 5 vstupní haly budou osazeny do kamenného ostění tímto způsobem. Před osazením výplní se kamenné ostění v ložných plochách natře fermeží a výplně se slabou vrstvou tmelu podtmelí. Po osazení výplní do ostění se přilepí na nanesený tmel a zajistí zpevňovacími kovovými výztuhami zapuštěnými po stranách do ostění. Přebytečný vytlačený tmel se z exteriérové strany odřízne a začistí zároveň s ostěním. Z interiérové strany budou výplně zajištěny v ostění kamenickým tmelem v odpovídající barvě ostění. V průběhu prací bude pořizována potřebná fotodokumentace. Po osazení zrestaurovaných vitrají bude zhotovena fotodokumentace hotového díla. Zpracovaná fotodokumentace bude součástí závěrečné restaurátorské práce.

V Janově dne 12.11. 2019.

Jaroslav Skuhravý, restaurátor vitrají
pov. MKČR. č.j. 44/93
Janov 27, 473 01 Nový Bor
tel.: +420487753505,
mobil: +420605820948
e-mail: jaroslav.skuhravy@gmail.com

